

Informatīvā piezīme par pārskatītās ES ETS direktīvas 10.c un 10.d pantu (modernizācijas fonds) (aptaujas papildinājums)

Kopsavilkums

2018. gada 14. martā spēkā stājās pārskatītā ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas (ETS) direktīva, kas paredz ETS laika posmā no 2021. gada līdz 2030. gadam piemērojamos noteikumus. Izmaiņas cita starpā ietver **modernizācijas fonda** izveidi, lai veicinātu ieguldījumus desmit zemu ienākumu ES dalībvalstu enerģētikas nozarēs. Šīm dalībvalstīm saglabājas pieejams arī pašreizējais finansēšanas mehānisms, ko dēvē par **10.c panta mehānismu**, taču tā noteikumi mainās. Lai gan pārskatītā direktīva paredz galvenos šo abu finansēšanas instrumentu principus, vairāki svarīgi darbības noteikumi vēl ir jānosaka. Bez tam dalībvalstīm ir jāpieņem lēmumi par to, vai izmantot tām pieejamos fondus un kādā veidā to darīt.

Komisija organizē praktiskos seminārus katrā no desmit atbalstu saņemtajām dalībvalstīm. Praktisko semināru mērķis ir:

- (i) uzlabot dalībvalstu un ieinteresēto personu izpratni par finansēšanas instrumentiem;
- (ii) veicināt diskusijas par ieguldījumu prioritātēm un fonda nosacījumiem;
- (iii) sniegt norādījumus par jaunajiem noteikumiem, kas saistīti ar 10.c panta mehānismu.

Praktiskajos semināros tiks aicinātas piedalīties galvenās valsts ieinteresētās personas no atbilstošos un konkrētajai dalībvalstij relevantos sektoros (elektrotīkli, ģenerēšana, enerģijas uzglabāšana, taisnīga no oglekļa atkarīgo reģionu pāreja) pārstāvošajām organizācijām un valsts iestādēm.

Turpmākajās informatīvās piezīmes sadaļās ir sniegta detalizētāka informācija par abiem finansēšanas instrumentiem.

1. Modernizācijas fonds

Modernizācijas fonds ("Fonds") tiks izveidots, lai ar investīcijām mazoglekļa risinājumus sniegtu atbalstu desmit tālāk norādīto zemu ienākumu ES dalībvalstu enerģētikas nozarēm: Bulgārija, Čehija, Horvātija, Igaunija, Ungārija, Latvija, Lietuva, Polija, Rumānija un Slovākija. Atbalsta saņemšanas nosacījumiem atbilstošie projekti ietver energoefektivitātes uzlabojumus, tīklu modernizāciju, atjaunojamo energoresursu lietošanu un enerģijas uzglabāšanu, kā arī pasākumus, lai atbalstītu taisnīgu no oglekļa atkarīgo reģionu pāreju, ja konkrētajai dalībvalstij tas ir relevanti.

Pasākumu klāsts apzināti ir atstāts plašs, un tieši atbalstu saņemtajām dalībvalstīm, kas atbild par fonda darbību, ir jānosaka savas prioritārās jomas valsts līmenī. Projekti var tikt pilnībā finansēti no Fonda līdzekļiem (100 % atbalsts, atbilstoši valsts atbalsta noteikumiem), taču tikai ar nosacījumu, ka tiek apstiprināta to piederība kādai no iepriekš norādītajām jomām. To noteiks ieguldījumu komiteja, kuras sastāvā ir viens pārstāvis no katras atbalstu saņemšās dalībvalsts, Komisijas un Eiropas Investīciju bankas (EIB), un trīs citu dalībvalstu ievēlēti pārstāvji. Atbalsts investīcijām, kas neietilpst prioritāro zonu tvērumā, ir ierobežots līdz 70 % no attiecīgajām izmaksām, ņemot vērā, ka atlikušās izmaksas sedz privātas juridiskās personas.

2 % no kopējām laika posmā no 2021. gada līdz 2030. gadam paredzētajām kvotām jeb EUR 4,61–7,75 miljardi, pamatojoties uz oglekļa cenu, kas ir attiecīgi EUR 15 par tonnu un EUR 25 par tonnu, tiks darītas pieejamas modernizācijas fondam no 2021. gada. Turklāt no 2025. gada modernizācijas fonds var tikt papildināts ar līdz pat 75 miljoniem papildu kvotu. Bez tam dalībvalstīm būs iespēja pārsūtīt izolāmo brīvo kvotu daudzumu, kas pārdalīts solidaritātes, izaugsmes un starpsavienojumu labad un pieejams saskaņā ar 10. c panta mehānismu (pagaidu bezmaksas kvotu piešķiršana elektroenerģijas nozarei apmaiņā pret modernizācijas investīcijām elektroenerģijas sektorā), uz modernizācijas fondu. Ja dalībvalstis izvēlēsies izmantot šo iespēju, Fonda līdzekļi ievērojami palielināsies, ļaujot tam veicināt vairāk un/vai lielākus ieguldījumus. Dalībvalstīm līdz 2019. gada 30. septembrim būs jāpieņem lēmums par to, vai izmantot 10.c panta mehānismu, un pozitīva lēmuma gadījumā, vai un kādā apmērā pārsūtīt resursus uz modernizācijas fondu.

Īstenošanas grafiks

Līdz 2019. gada beigām: diskusijas par darbības noteikumiem un modernizācijas fonda ieviešanas akta pieņemšana
2021. gads: sāk modernizācijas fonda darbību

2. 10.c panta mehānisms

Papildus modernizācijas fondam pārskatītā ETS direktīva paplašina 10.c panta mehānisma izmantošanas iespējas. Atbalsu saņems tās pašas dalībvalstis, kas saņem modernizācijas fonda atbalstu. Pagaidu bezmaksas kvotu saņemšanas iespēju var izmantot, lai modernizētu, diversificētu un ilgtspējīgi pārveidotu enerģētikas nozari. Atbalstītajiem ieguldījumiem jāatbilst ES klimata un enerģētikas politikas satvaram laikposmam līdz 2030. gadam un Parīzes nolīgumam. 10.c panta mehānisms ļauj segt līdz pat 70 % no investīciju izmaksām, ar noteikumu, ka atlikušās izmaksas sedz privātas juridiskās personas.

10.c panta mehānisma apjoms kopumā nepārsniegs 40 % no kvotu apjoma, ko atbalstu saņemošā dalībvalsts saņems izolīšanai, taču dalībvalsts var palielināt 10.c panta mehānisma apjomu līdz 60 %, izmantojot saņemtās kvotas, kas tām pārdalītas solidaritātes, izaugsmes un starpsavienojumu labad. Šāds papildinājums gan ir pieļaujams tikai tad, ja dalībvalsts tajā pašā laikā izmanto vienlīdzīgu kvotu daudzumu no tā paša avota, lai palielinātu modernizācijas fonda daudzumu.

Viena no galvenajām 10.c panta mehānisma izmaiņām 2021.–2030. gada 4. fāzes periodā, salīdzinot ar šajā desmitgadē piemērojamo tiesisko regulējumu, ir tāda, ka konkursa procedūra būs obligāta visām atbalstītajām investīcijām, kuru vērtība pārsniedz EUR 12,5 miljonus. Ikvienai dalībvalstij, kas izmanto 10.c panta mehānismu, līdz 2019. gada 30. jūnijam sabiedriskai apspriešanai ir jāpublicē sīki izstrādāts valsts nolikums, kurā noteikts konkursa process, tostarp plānotais kārtu skaits un atlases kritēriji. Tāpat līdz 2019. gada 30. jūnijam dalībvalstīm Komisijai ir jāsniedz saraksts ar tiem ieguldījumiem, kuru vērtība ir mazāka par EUR 12,5 miljoniem un kas netiks atlasīti šajā konkursa procesā. Ja nepieciešams, dalībvalsts var izmantot konkursa procesu arī mazāku projektu atlasei, lai izvairītos no paralēlu noteikumu kopumu izstrādes un ieviešanas. Līdz 2019. gada 30. septembrim, dalībvalstīm jāpaziņo Komisijai kvotu apjoms, kas tiks izmantots saskaņā ar 10.c pantu, tostarp lēmums par to, vai

tās gatavojas izmantot iespēju pilnībā vai daļēji pārskaitīt kvotas uz modernizācijas fondu, kas jau atkal palīdzētu izvairīties no paralēlu noteikumu kopu izstrādes un ieviešanas.

Tāpat dalībvalstīm ir iespēja pārnest neizmantotās 10.c panta mehānisma kvotas no 3. fāzes (līdz pat 2020. gadam) uz 4. fāzi (2021.–2030. gads). Dalībvalstīm līdz 2019. gada 30. septembrim jāpaziņo Komisijai, vai un cik lielā mērā tās plāno izmantot pārnestās kvotas. Ja atlikušās kvotas netiek plānots izmantot, tās tiks izsolītas līdz 2020. gadam.

Īstenošanas grafiks

Ikvienai dalībvalstij, kas izmanto 10.c panta mehānismu, līdz **2019. gada 30. jūnijam** sabiedriskai apspriešanai ir jāpublicē sīki izstrādāts valsts nolikums, kurā noteikts konkursa process. Tāpat līdz 2019. gada 30. jūnijam dalībvalstīm Komisijai ir jāsniedz saraksts ar tiem ieguldījumiem, kuru vērtība ir mazāka par EUR 12,5 miljoniem un kas netiks atlasīti šajā konkursa procesā.

Līdz **2019. gada 30. septembrim**, dalībvalstīm jāpaziņo Komisijai kvotu apjomu, kas tiks izmantots saskaņā ar 10.c pantu, lēmums par to, vai tās pilnībā vai daļēji pārskaitīs 10.c pantā minētās kvotas uz modernizācijas fondu, kā arī, ja attiecināms, cik lielā mērā tās plāno izmantot pārnestās 10.c panta kvotas, kas nav izmantotas 3. fāzē.

Detalizētāku informāciju par pārskatīto ETS direktīvu un pilnu 10.c un 10.d panta tekstu skatiet [šajā](#) saitē (teksts pieejams visas oficiālajās ES valodās)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A32018L0410&from=EN&lang3=choose&lang2=choose&lang1=LV>